

ÇİFTÇİLERİN TARIMSAL YAYIM KONUSUNDAKİ TUTUM VE DAVRANIŞLARI (TOKAT İLİ YEŞİLYURT İLÇESİ ARAŞTIRMASI)

Nuray Kızılaslan*

Gaziosmanpaşa Üniversitesi, Ziraat Fakültesi, Tarım Ekonomisi Bölümü, 60240, Tokat

Özet

Yayımın etkin hale getirilmesi için farklı yayım modellerinin yanında çiftçinin tutum ve davranışlarının da önemi söz konusudur. Öncelikle çiftçilerin davranışlarının temelinde yatan nedenler çiftçileri yenilikleri uygulayıp uygulamama yönünde tetiklemektedir. Tarımsal yayım hizmetlerine ve yayımcıya bakış açıları, kendi koşullarından kaynaklanan sınırlamalar çiftçinin tutum ve davranışlarını ortaya koymaktadır. Bu çalışma, Tokat İli Yeşilyurt İlçesinde çiftçilerin yayım konusundaki davranış ve tutumlarını yayımcı gözlemleri ve çiftçi görüşleri açısından inceler. Araştırma ankete dayalı olup çiftçi ve yayım elemanlarıyla ayrı ayrı görüşülmüştür. Yayım elemanlarının (8 kişi) tamamı örneğe alınmıştır. Çiftçiler basit tesadüfi örnekleme yöntemine göre 60 kişi olarak belirlenmiştir. Oluşturulan çizelgeler yüzde hesaplamalarıyla yorumlanmıştır. Elde edilen sonuçlara göre, çiftçilerin yayımcılarla iletişimlerinin geliştirilmesi, uyumlu çalışmalarının sağlanması, güven ortamının oluşturulması gerekmektedir.

Anahtar Kelimeler: Tarımsal yayım, yayım elemanları, çiftçiler, tutum ve davranışlar

ATTITUDES AND BEHAVIORS OF THE FARMERS TOWARDS AGRICULTURAL EXTENSION (TOKAT PROVINCE RESEARCH YESILYURT COUNTY)

Abstract

In order to make the agricultural extension more efficient, importance of the attitudes and behaviors of the farmers is in question besides the different extension models. Primarily, the reasons underlying the behaviors of the farmers are inducing the farmers towards either implementing or not implementing the novelties. Their points of view towards agricultural extension services and extension staff and limitations due to their own conditions demonstrate the attitudes and behaviors of the farmers. The present study examines the attitudes and behaviors of the farmers in Tokat Province Yeşilyurt County towards the extension in terms of the observations of the extension staff and farmers opinions. Survey-based research and extension staff and farmers were interviewed separately. Extension staff (8 persons) were included in all samples. Simple random sampling method according to the farmers is determined as 60 people. Percent of the generated tables accounts are interpreted. According to the obtained results, it is necessary to develop the communication between the farmers and the extension staff, to ensure that they shall work together consistently and to establish a confidence environment.

Key Words: Agricultural extension, extension staffs, farmers, attitudes and behaviors

* E-posta: nuray@gop.edu.tr

1. Giriş

Tarımsal gelişmenin odağında daima insanın bilgiyi geliştirme, işleme, yayma, paylaşma ve kullanımındaki etkinliği vardır. Bugün tarım, bilgiye dayalı niteliğini giderek artırmakta, insanın yalnız çevre koşullarına değil, doğrudan biyolojik materyale müdahalesini de kapsamına almaya çalışmaktadır. Artık bilginin temel kaynağı çiftçinin tarlası değil, profesyonel araştırmacıların yürüttüğü bilimsel çalışmalardır. Tarımla ilgili bilgilerin çiftçilere iletilmesi ve öğretilmesi için çok sayıdaki ve kademedeki örgün eğitim kurumları yanında, çok geniş yaygın eğitim, bilgilendirme, danışmanlık hizmetleri yürütülmektedir [1].

Bilgi toplumu olabilmenin en önemli unsuru, kuşkusuz olarak eğitimidir. Çünkü bu, temelde insanın sorunlara bakışı, sosyal çevresi ile olan ilişkisiyle doğrudan ilgilidir. Bu yönde gerekli olabilecek tutum ve davranış değişiklikleri ise, ancak sistemli ve etkili bir eğitim desteği ile çabuklaştırılabilir ve gerçekleştirilebilir. Tarımsal yayımda eğitimin hedefi; yanlış uygulamaların sebep ve sonuçları, alınacak önlemler, yeni teknolojilerin benimsenmesi daha iyi bir yaşam standardına kavuşmak için bilinçli ve güçlü bir çiftçi kitlesi oluşturmaktır. Bu bilinçli toplumun; tarımın önemini bilen ve onları koruyan, çevre koruma bilincine sahip, tutum ve davranışları ile örnek, sorumlu çiftçilik bilinci gelişmiş bireylerden oluşması hedeflenmektedir.

Tarımsal yayım hizmeti kırsal nüfusun bilgi, deneyim, uygulama ve tutumları üzerinde değişiklik yaratmayı amaçlayan bir eğitim faaliyetidir. Yayım eğitiminde en önemli amaç davranış değişikliği yaratmaktır. Çiftçilerin kendi yaşamlarında etkin biçimde kullanabilecekleri yararlı bilgi ve tekniklerin üreticilere iletilmesi ancak bu bilginin uygulamaya dönüşmesi ile anlam kazanacaktır. Çiftçilere bilgilerin yönlendirilememesi beraberinde eksik iletişimi getirir. Bunun için bilginin üretilmesinin ardından, bu bilgileri çiftçilerin anlayabileceği hale getirmek, yaymak ve algılanmasını sağlamak, izlemek gerekir.

Yeniliklerin çiftçilere nasıl aktarılacağı, teknolojinin götürüleceği hedef kitlenin seçilmesi, götürülmek istenen yeniliklerin uygun forma dönüştürülmesi, tarımsal yayım kuruluşlarının verimli çalışır hale getirilmesi, tarımsal yayım ve uygulama sonuçlarının değerlendirilmesi gibi çeşitli konular tarımsal bilgi ve teknoloji akış sisteminde etkinliğin artırılması için çözümü aranan sorunlardır [2]. Özellikle etkinliğin artırılmasında kimi sınırlamaların en aza indirilmesi veya ortadan kaldırılması üzerinde önemle durulmaktadır. Ulusal düzeyde tarım politikasını belirleyenlere somut öneriler götürülmesi, yayımcı araştırmacı, çiftçi örgütleri, özel teşebbüs gibi birimlerin birlikte uyumlu olarak çalışmalarını sistemin başarısını doğrudan etkileyebilmektedir [3].

Değişen koşullara uyum yeniliklerin hızlı bir şekilde uygulanması ile olanaklıdır. Tarımsal yayım tarımın ayakta kalması için kullanılacak araçların en önemlilerinden biridir [4]. Tarımsal kalkınma sürecinde vazgeçilmez kalkınma elemanlarından. Tarımsal kalkınma genellikle üretimi artırmak için çiftçilerin kabul ettiği teknolojinin düzeyi olarak anlaşılmaktadır. Her ne kadar benimsenen teknoloji oranı önemli bir kalkınma işareti ise de bu süreçte tek araç olarak kabul edilememektedir. Tarımsal kalkınma teknik bilgi ve yeniliklerin çiftçiye yönelmesi ve kabulü sürecidir. Kısacası çiftçinin değişmeye olan olumlu davranışdır. Tarımsal kalkınmada genel olarak ulaşılabilecek sonuç, teşvik, araştırma, yayım faaliyeti ve uygun bir yatırımdır. Çiftçilerin tarımsal kalkınma sürecinde eğitilmiş bireyler haline gelmeleri yeni aşamanın koşullarına daha iyi uyum sağlamalarına neden olabilecektir. Tarımsal yayım elemanlarıyla daha verimli bir iletişim sağlanabilecek, çiftçi sorunlarının farkına varıp çözüm yolları arama, sorgulama, kavrama yeteneklerini geliştirebileceğinden tarımsal kalkınmaya destek olabilecektir [5]. Bu anlamda çiftçi eğitimi bakımından yayımın önemi görülmektedir. Yayımcının eğitimi ise çiftçiye götürülecek hizmetin etkinliği ve başarısı bakımından önemli olmaktadır.

Bu çalışmada, Tokat İli Yeşilyurt İlçesindeki yayım elemanlarının; çiftçilerin tarımsal yayıma ve yayımcıya bakışlarını değerlendirmelerine ve birtakım sosyal özelliklerine yer verilmiştir. Çiftçiler hakkında sahip oldukları bilgiler değerlendirilmiştir. Ayrıca çiftçilere yöneltilen sorularda da yayım konusundaki tutumları incelenmiştir. Tarımsal yenilikleri uygulama, öğrenme kaynağı ve katılımları dikkate alınmıştır. Ayrıca çalışmada, bu yörede yayım hizmetlerinin etkin bir şekilde götürülüp götürülmeyeceğinin belirlenmesi amaçlanmıştır.

2. Materyal ve Yöntem

Bu araştırmanın materyalini, Tokat'ın Yeşilyurt İlçe Müdürlüğünde görev alan yayım elemanları ve ilçeye bağlı köylerdeki çiftçilerle yüz yüze yapılan görüşmeler sonucu elde edilen orijinal veriler oluşturmaktadır. Ayrıca literatür taraması da yapılmıştır.

Araştırmanın örnekleme aşamasında yayım elemanları ve çiftçiler ayrı ayrı örnekleme alınmıştır. Yeşilyurt İlçesindeki yayım elemanları tam sayım yöntemine göre belirlenmiştir. Buna göre bölgede görev yapan 8 yayım elemanı araştırma kapsamına alınmıştır.

Çiftçiler belirlenirken ise, tamamı ile görüşmenin zaman ve maddi açıdan zorluğu dikkate alınarak ilçedeki köylerin % 25'i dikkate alınmıştır. İlçede 14 köy bulunmaktadır. Bu köylerden 4 köy ele alınmıştır. Bu köylerin coğrafi ve kültürel bakımdan farklı köyler olmasına dikkat edilmiştir. Çiftçilerin arazi genişlikleri dikkate alınarak basit tesadüfi örnekleme yöntemi ile örnek hacmi belirlenmiştir. Buna göre %99 güven aralığı %5 hata payı ile örnek hacmi 60 olarak hesaplanmıştır.

3. Araştırma Bulguları

3.1. Yayım elemanlarının özellikleri

Araştırma kapsamında sözü edilen yayım elemanları Yeşilyurt İlçe Tarım Müdürlüğünde çalışan Ziraat Mühendisi, Veteriner Hekim ve Ziraat Teknisyenlerinden oluşmaktadır. Bu elemanların görevi, çiftçiye tarımla ilgili gelişen yeni teknikleri ve bilgileri götürmek, uygulamalarındaki yanlışlıklar konusunda onları bilinçlendirmektir. Bu amaca ulaşmak için yayımcılar; yayımdaki öğretim tekniklerini (çiftçi toplantıları, konferanslar, demonstrasyonlar, çiftçi gezileri, kurslar, çiftçi mektupları vb gibi) kullanarak çiftçileri bilgilendirmekte, motivasyonlarını sağlamakta, onları ikna ederek yeni teknolojilerin, doğru ve bilinçli uygulamaların yayılması, tarımın gelişmesi için gayret harcamaktadır.

Araştırma bölgesindeki yayımcıların yaş ortalaması 34'dür. Ortalama 4 yıllık mesleki deneyime sahiptir. Yayımcıların %25'inin babası çiftçilik yapmakta, %75'i farklı meslek gruplarında çalışmaktadır. %75'i bulunduğu il ya da bölge illeri doğumludur. Ayrıca %75'i tayin istemektedir.

Genç olmaları, bölge insanı olmaları ve çiftçi çocuğu olmaları yayım hizmetlerinde önemlidir. Özellikle çiftçilerin güven ve ilgi duyması açısından bu özelliklere sahip olmak avantajlıdır.

3.2. Yayım elemanlarının konuya bakışı

Yayım elemanlarının çiftçiler hakkında sahip olduğu bilgiler yayım hizmetlerinin götürülmesinde, haberleşme araçlarının seçiminde, hangi yayım yöntemlerinin kullanılması gerektiğinin belirlenmesinde, çiftçilerin tarımsal yenilikleri benimsemesinde etkili olabilecek faktörlerin belirlenmesinde önemlidir.

Yayım elemanlarının çiftçiler hakkında edinilmiş bazı davranış bilgileri Çizelge 1' de verilmiştir. Tutum ve davranış düzeyinin belirlenmesinde Likert ölçeği kullanılmıştır.

Çizelge 1. Yayım Elemanlarının Görüşlerine Göre Çiftçilerin Bazı Tutum ve Davranışları

Yayımcı Görüşleri	Çiftçilerin Tutum ve Davranış Düzeyi									
	Çok Düşük		Düşük		Orta		Yüksek		Toplam	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
Yenilikleri Kabul Etme	2	25,00	1	12,50	4	50,00	1	12,50	8	100,00
Yenilikleri Uygulama	3	37,50	2	25,00	2	25,00	1	12,50	8	100,00
Dış Dünyaya Açık Olma	---	---	4	50,00	4	50,00	---	---	8	100,00
Yayımcıya güven duyma	---	---	2	25,00	6	75,00	---	---	8	100,00
Yayımcıya İlgi Duyma	---	---	5	62,50	3	37,50	---	---	8	100,00
İşbirliği	1	12,50	5	62,50	2	25,00	---	---	8	100,00

Çizelge incelendiğinde, genel anlamda çiftçilerin tutum ve davranış düzeyinin yayımcılar tarafından değerlendirilmesi sonucu çok düşük, düşük ve orta düzeyde olduğu anlaşılmıştır.

Yayımcılara göre çiftçilerin yenilikleri kabul etme düzeyi orta; yenilikleri uygulama düzeyi düşük; dış dünyaya açık olma düzeyi (yani kendi içinde bulunduğu toplumdaki başkalarıyla girebilme, farklı insanlarla iletişim kurabilme gibi) orta ve düşük; yayımcıya güven duyma düzeyi orta; yayımcıya ilgi duyma düzeyi düşük; işbirliği eğilimi düşük olarak izlenmiştir. Yalnızca yenilikleri kabul etme ve uygulama düzeylerine bakıldığında yayımcıların %12,50'si yüksek düzeyde olduklarını belirtmiştir.

Yayım elemanları köylere gittiklerinde çiftçilerin ilgisinin çok düşük olduğunu, kendilerine aktarılmak istenilen bilgilerin çok dikkatle dinlenilmediğini, yenilikleri uygulamada riski göze almadıklarını ifade etmişlerdir. Devlet tarafından yapılan hibe ya da destek programları söz konusu olduğunda ilginin arttığını belirtmişlerdir.

Çizelge 2'de yayım elemanlarının görüşlerine göre çiftçilerin girdi kullanma eğilimleri verilmiştir.

Çizelge 2. Yayım Elemanlarının Görüşlerine Göre Çiftçilerin Girdi Kullanma Eğilimleri

Çiftçi Eğilimleri	Kullanım Düzeyi							
	Az		Uygun		Fazla		Toplam	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
Sulama yapma	5	62,50	3	37,50	---	---	8	100,00
Gübre kullanımı	2	25,00	2	25,00	4	50,00	8	100,00
Tohum kullanımı	7	87,50	1	12,50	---	---	8	100,00
Tarımsal İlaç kullanımı	1	12,50	1	12,50	6	75,00	8	100,00

Yayım elemanlarının görüşlerine göre; çiftçiler genel anlamda su, gübre, tohum ve tarımsal ilaç girdilerini önerilen miktarlardan az düzeyde kullanmaktadır. Yayımcılar tarımsal ilaç kullanımının ise önerilenden fazla olduğunu ifade etmektedir. Dolayısıyla girdilerin yayım elemanlarının önerileri doğrultusunda uygun düzeyde kullanımının yetersiz olduğu söylenebilir.

Tokat İlinde sırık domates yetiştiriciliği yapan çiftçilerin gübreleme konusunda çiftçi uygulamaları ile yayım teşkilatı önerilerinin karşılaştırılmasına yönelik yapılan çalışmada da; çiftçilerin yayımcıların önerdikleri gübre miktarlarına uymadıkları belirlenmiştir [6].

Yayım elemanlarının bu konuda yapmaları gereken kendilerini çiftçiye karşı daha iyi tanıtmak, güven duygularını geliştirmek, somut sonuçlar göstererek ikna olmalarına yardımcı olmak olmalıdır. Girdi kullanımında az ya da fazla kullanımın oluşturacağı zararların neler olabileceğinin uygun bir zamanlamayla anlatılması gerekir ki yanlış uygulamaların önüne geçilebilir.

Yayım elemanlarının çiftçileri ziyaret sıklığı hem tarımsal bilgilerin zamanında verilmesi bakımından hem de çiftçiyle olan haberleşmenin sağlıklı yürümesi açısından önemlidir. Bu bakımdan yayım elemanlarının çiftçileri ziyaret sıklığı araştırılmıştır. Bu sonuçlara göre, yayımcıların %75'i (6 kişi) çiftçileri düzensiz aralıklarla, %12,50'si ayda 1-2 kez, %12,50'si ise haftada iki kez ziyaret ettiklerini belirtmişlerdir.

Yayım elemanlarının çiftçileri ziyaretlerde neden düzensiz davrandıkları araştırılmıştır. Buna göre %50'si neden belirtmezken, %50'si arazi çalışmalarının yoğunlaştığı dönemlerde doğrudan gelir destekleri ile ilgili büro faaliyetlerinin başlamasını gerekçe olarak belirtmiştir. Dolayısıyla yayım elemanlarının yayım dışı işlere ayırdıkları zamanın fazla oluşu yayım hizmetlerini aksatmaktadır. Yayım elemanlarına ek bir görevin verilmemesi yalnızca yayım faaliyetlerine zaman ayırmalarının sağlanması yayımın etkinliğini arttırabilecektir.

Yayımcıların çalıştıkları yörede ortaya çıkan tarımsal sorunları çözebilecek bilgi birikimine sahip olup olmadıkları konusundaki görüşleri incelenmiştir. Buna göre yayımcıların %62,50'si sorunları çözebilecek bilgi birikimine sahip olduklarını belirtirken %37,50'si sahip olmadıklarını belirtmiştir. Yayımcı tarımsal sorunlara ilişkin çiftçilere teknik bilgi aktarmakta, pratik çözüm yolları sunmakta ve çiftçilerin bu bilgileri uygulamaları yönünde önerilerde bulunarak ikna etme yollarını denemektedir.

Yayımcıların çiftçilerin bilgi istemlerine karşılık verip veremedikleri incelendiğinde ise yayımcıların %75'i karşılık verebildiklerini %25'i ise karşılık veremediklerini belirtmişlerdir.

Yayımcıların kendi kendilerini mesleki konularda yeterli bulup bulmadıkları sorulmuş ve %87,50'si kendini yeterli, %12,50'si yetersiz bulunduğunu ifade etmiştir. Mesleki yeterlilik yayım elemanının mesleği ile ilgili bilgi, deneyimi ve metodolojisiyle bağlantılıdır. Mesleki yeterlilik bakımından bir yayım elemanı; çiftçilerle haberleşme teknik ve yöntemlerini, çiftçilerin neyi nasıl öğrendiklerini, çiftçi davranışlarının altında yatan nedenleri, köy toplumunun yaşantısını, gelenek ve göreneklerini, bitkisel ve hayvansal üretimin esaslarını, tarımsal gelişmenin seyrini çok iyi takip edebilmelidir.

3.3. Çiftçilerin özellikleri

Araştırmaya alınan çiftçilerin yaş ortalaması 53'dür. Çiftçilikle uğraşma yılları ortalama 32 yıldır. Çiftçilerin %10'u okur-yazar değil, %45'i okur-yazar, %36'sı ilkokul ve %9'u ortaokul mezunudur. İncelemeye alınan çiftçilerin %56,67'si kuru tarımla, %43,33'ü sulu-kuru tarımla geçimini sağlamaktadır. Çiftçilerin % 51,66'sı 1-50 dekar, %40,00'ü 50-100 dekar, %8,34'ü 100 dekarın üzerinde araziye sahiptir.

3.4. Çiftçilerin konuya bakışı

Çiftçilerin yenilikleri öğrenme kaynakları, yenilikleri uygulama düzeyleri, yayım çalışmalarına katılımları ve yayımcılardan beklentileri yayım hizmetleri konusundaki tutum ve davranışlarının bir göstergesi olarak kabul edilebilir.

Çiftçilerin tarımsal yenilik ve bilgileri öğrenme kaynakları araştırılmış ve Çizelge 3'de gösterilmiştir.

Çizelge 3. Tarımsal Bilgi ve Yeniliklerin Öğrenilme Kaynakları

Öğrenme Kaynakları*	Sayı	%
Yayımcılar	58	96,67
Köydeki Diğer Çiftçiler	49	81,67
Muhtar	9	15,00
Akrabalar	6	10,00
Köy İmamı	2	3,33
Sulama Kooperatifi	1	1,67

*Bu soruya birden fazla cevap verilmiştir.

Çizelge incelendiğinde tarımsal bilgi ve yeniliklerin öğrenilme kaynağının %96,67'sini yayım elemanları oluşturmaktadır. Bu da yayım elemanlarına önemli görevler düştüğünü göstermektedir. Aynı zamanda çiftçilerin yayım elemanlarını yörede bilgi konusunda otorite olarak kabul ettiklerini göstermektedir. Diğer önemli bilgi kaynağı ise köydeki diğer çiftçilerdir (%81,67). Bu sonuç yayımcılara grup çalışmalarına yönelmeleri ve katılımın mümkün olduğunca yüksek olması konusunda bir fikir vermektedir. Köydeki diğer çiftçiler gibi diğer kaynaklar da yerel kişi ve kurumlardan oluşmaktadır. Yayım hizmetlerinde toplumu belirli özellikleriyle etkileyebilen kişi ve kurumların çalışmalarına katılımlarının sağlanması, desteklerinin alınması bilginin hızlı yayılması açısından önemlidir.

Çiftçilerin duyulan ve öğrenilen yeniliği uygulama durumu incelenmiş ve bu amaçla Çizelge 4 düzenlenmiştir.

Çizelge 4. Duyulan ve Öğrenilen Yeniliklerin Uygulama Durumu

Uygulama Durumu	Sayı	%
Çoğunlukla uyguluyor	9	15,00
Bazen uyguluyor	43	71,67
Uygulamıyor	8	13,33
Toplam	60	100,00

Çiftçiler öğrendikleri ya da duydukları yeniliği genellikle bazen uygulama (%71,67) eğilimindedir. %15,00'i çoğunlukla uyguladıklarını, %13,33'ü ise uygulamadıklarını ifade etmişlerdir.

Tarımsal yayımın temel ilkelerinden biri, çiftçilerin bu sürece gönüllü katılımlarını içeren "kendi kendine yardım" ilkesidir. Eğer çiftçi herhangi bir bilgiyi istemiyorsa onu zorlamak tarımsal yayımın anlamına ters düşer. Ancak

isteksiz olması onun “kendi kendine yardım arzusu” taşımadığını göstermez. Bu tutumun nedenleri, sorunun farkında olmama, sorunu çözümlenebileceğine inanmama, benimsememe ya da koşullarının önerilen yeniliğe uygun olmaması gibi çok çeşitli olabilir. Katılıma isteksiz yeniliği uygulamak istemeyen çiftçilerin, bilinçlendirme, inandırma, ikna etme yönünde üzerinde durulması gerekmektedir.

Ayrıca yayımcı ile hizmet götürülen kişi ve gruplar arasındaki mesafe ne kadar dar olursa yayım hizmeti o derece başarılı olur [7]. Yayımcıların çiftçilerin kararlarını da dikkate alarak katılımcı ortamda yenilikleri tanıtmaları gerekmektedir.

Çiftçilere duydukları ya da öğrendikleri yeniliği neden bazı zamanlar uyguladıkları sorulmuştur. %35’i bilgi eksikliği, %26,67’si arazinin söz konusu yenilik için uygun olmayışı, %25’i yayım elemanlarının yeteri kadar ilgilenmeyişi, %13,33’ü maddi olanaklarının yetersiz oluşunu gerekçe göstermişlerdir.

Çizelge 5’de çiftçilerin tarımsal konularla ilgili toplantı ve eğitim çalışmalarına katılımları verilmiştir.

Çizelge 5. Tarımsal Konularla İlgili Toplantı ve Eğitim Çalışmalarına Katılım

Katılım Durumu	Sayı	%
Katılıyor	50	83,33
Katılmıyor	10	16,67
Toplam	60	100,00

Çizelgeden %83,33 oranında çiftçinin tarımsal konularla ilgili toplantı ve eğitim çalışmalarına katıldıkları anlaşılmaktadır. Katılım, sahiplenme ve sürdürme bağlamında önemlidir. Katılımcılık, hedef kitlenin ele alınan konularla ilgili kararlarda söz sahibi olması ve eğitim çalışmalarına katılması demektir.

Sürdürülebilirliğin ön koşulu sahiplenme, sahiplenmenin ön koşulu ise katılımcılıktır. Hedef kitle, oluşumunda söz sahibi olduğu ve çalışmalarında yer aldığı projeleri benimser, sahiplenir ve sürdürülebilirliği sağlar [8].

Bu nedenle çiftçilerin toplantılara, eğitim çalışmalarına katılması onun konuyu sahiplendiğini gösterir. Sürdürülebilirliğin sağlanması da hem çiftçinin hem de yayımcının istek ve çabalarıyla doğru orantılıdır.

Çiftçilerin yayımcıya güven ve ilgi duyma düzeyi araştırılmış ve Çizelge 6 oluşturulmuştur. Güven ve ilgi duyma düzeyinin belirlenmesinde Likert ölçeği kullanılmıştır.

Çizelge 6. Çiftçilerin Yayımcıya Güven ve İlgi Duyma Düzeyi

Çiftçilerin Yayımcıya İlgi ve Güven Düzeyi	Çok az		Az		Orta		Fazla		Çok fazla	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
Güven Duyma	10	16,67	12	20,00	34	56,67	3	5,00	1	1,66
İlgi Duyma	5	8,34	17	28,33	35	58,34	2	3,33	1	1,66

Çizelge incelendiğinde çiftçilerin yayımcılara güven ve ilgi duyma düzeyinin orta düzeyde yoğunlaştığı görülmektedir. Çiftçilerin güven ve ilgi düzeylerinin artırılması için yayımcıların çiftçiler karşısındaki durumlarını değerlendirmesi hangi konuda sorun varsa giderilmesinin sağlanması gerekmektedir. Yayımcılar yerel anlamda çiftçinin her zaman kolay ve hızlı ulaşabileceği, bilgi alabileceği, sorunları için çözüm arayabileceği önemli bilgi kaynaklarıdır. Ancak Türkiye’de özellikle 1970’li yıllardan sonra kamu yayımında karşılaşılan sorunlarla beraber yayım etkin bir şekilde yürütülememiştir. Etkin bir yayım politikasının oluşturulamaması, yayıma ayrılan kaynakların payının azalması, yayım elemanı sayısındaki ve dağılımındaki dengesizlik, yayım konularının sınırlı kalması kamu yayımında karşılaşılan sorunlardan bazılarıdır. Bu ve bunun gibi sorunların yerel toplumlara da yansımalarından dolayı yayım elemanlarına çiftçilerin güven ve ilgilerinin azaldığını söylemek mümkündür.

Çizelge 7’de çiftçilerin yayım elemanlarından beklentileri verilmiştir.

Çizelge 7. Çiftçilerin Yayım Elemanlarından Beklentileri

Beklentiler	Sayı	%
-------------	------	---

Tarımsal destekleme	23	38,33
Yeni teknolojilerin ve bilgilerin uygulayarak gösterilmesi	17	28,33
En karlı ürünlerin tanıtılması	16	26,67
Görsel araçların kullanılması	4	6,67
Toplam	60	100,00

Çizelgeye göre, çiftçilerin %38,33'ü tarımsal desteklemelerin devam etmesini, %28,33'ü yeni teknolojilerin ve bilgilerin uygulayarak gösterilmesini, %26,67'si en karlı ürünlerin tanıtılmasını, %6,67'si bilgiler sunulurken görsel araçların kullanılmasını beklediklerini ifade etmişlerdir.

4. Sonuç

Araştırma yöresinde yayımcıların görüşlerine göre, çiftçilerin yenilikleri kabul etme, yenilikleri uygulama, dış dünyaya açık olma, yayımcıya güven ve ilgi duyma, işbirliği düzeyleri bakımından orta düzeyde oldukları görülmektedir. Yayımcılar tarafından önerilen girdi miktarları çiftçiler tarafından çoğunlukla göz önünde tutulmamaktadır. Çiftçilerden elde edilen bilgiler doğrultusunda yeniliklerin bazı zamanlar dikkate alındığı ve uygulandığı görülmektedir. Bu yörede yayımın etkin hale getirilmesi için yeniliklerin sınırlılıklarının ortadan kaldırılması, yöreye uygun olarak hazırlanması, çiftçilerin aktif ve sorumlu bireyler haline getirilmesi, yayım elemanlarına güven duygusunun geliştirilmesi gerekmektedir. Kamu yayımının etkin hale getirilmesi bakımından Tarım Bakanlığı tarafından başlatılan "KÖYMER", devamında "TARGEL" ve "Tarımsal Danışmanlık" uygulamaları başarılıdır. Araştırma bölgesinde görev alacak bu elemanların çalışmada elde edilen sonuçları göz önünde tutması gerekmektedir.

Kaynaklar

- [1] Taluğ, C., Tarımsal Dönüşüm ve İnsan Kaynağı Geliştirme. Tarım Haftası 95-Kongre, ZMO, TC Ziraat Bankası Kültür Yayınları No: 25, 129-138, Ankara, (1994).
- [2] Röling, N., Extension Science, Information Systems in Agricultural Development. Cambridge University Press, Cambridge, (1990).
- [3] Kaimowitz, D., Making The Link, Agricultural Research and Technology Transfer in Developing Countries. Published in Cooperation With The International Service For National Agricultural Research (ISNAR), Westview Press, London, (1990).
- [4] Özkaya, T., Ceylan, İ.Ç., Aktaş, Y., Şelli, F., Pezikoğlu, F., Tarımsal Yayım Hizmetleri ve Organizasyonu. Türkiye Ziraat Mühendisliği VI: Teknik Kongresi, TMMOB Ziraat Mühendisleri Odası, 2. Cilt, Ankara, (2005).
- [5] Kızılaslan, N., "Tarımsal Kalkınma Sürecinde Teknik Eleman ve Çiftçi Eğitiminin Önemi", Ziraat Mühendisliği, Sayı:322, s.29-32, Temmuz-Ağustos, (1999).
- [6] Kızılaslan, N., Akça, H., The Comparison of The Farmers Fertiliser Application and Proposals of Extension Organisation in Indeterminate Tomato farming (A Case Study of Tokat Province, Turkey). XXIXth Annual Meeting of ESNA, Working Group 3, September 7-12.1999, Wye, UK, (1999).
- [7] Gürel, A., Tarımsal Yayım. Trakya Üni.Tekirdağ Zir.Fak. Yayın No:86, Ders Kitabı No:236, s.42, Tekirdağ, (1995).
- [8] Yurttaş, Z., Atsan, T. Ve Çelik, H., Tarımsal Nüfusun Eğitimi ve Tarımsal Nüfus İçinde Kadın. Türkiye Ziraat Mühendisliği VI: Teknik Kongresi, TMMOB Ziraat Mühendisleri Odası, 2. Cilt, Ankara, (2005).